

Del 4

Samhällsservice

Eskilstuna
kommun

Översiktsplan 2030

Ärendenr: KS/KF/2019:166

Bakgrund/Inledning

Året är 2030. I Eskilstuna leder vi vägen till det miljösmarta och jämställda livet i våra trygga, vackra städer, trivsamma samhällen och levande landsbygd. Våra hållbara städer har vuxit, stadsdelarna binds samman av rekreationsområden, mötesplatser och nya bostadsområden. Här utvecklas barnen, här trivs studenterna, här växer näringslivet, här hittar vi balansen mellan arbete och fritid, här är det gott att åldras. Här har vi mod och framtidstro, här gör vi evolution – tillsammans.

Var det byggs och hur mark- och vattenområden används är viktigt för att det ska bli en bra helhet. Översiktsplanen har en central roll i kommunens arbete med att formulera strategier för en långsiktigt hållbar utveckling när framtidens Eskilstuna med städer och landsbygd ska byggas. Översiktlig planering syftar till att olika förändringar i den fysiska miljön tillsammans ska bli så bra som möjligt. Översiktsplanen anger såväl en långsiktig och övergripande utvecklingsstrategi som grundragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden. Översiktsplanen ska bidra till en god miljö och hållbar utveckling. Planen ger vägledning för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen visar hur

kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen ska tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer ska följas.

Översiktsplanen är ett viktigt underlag vid prövning av plan-, lov- och tillståndsärenden. För näringslivet är planen ett viktigt underlag när de ska bedöma var det är lämpligt att etablera sin verksamhet. För allmänheten ger översiktsplanen information om kommunens utvecklingsplaner och vilka områden och miljöer som kommunen särskilt vill värna om.

Eskilstuna kommuns översiktsplan antogs av kommunfullmäktige den 14 september 2021 och vann laga kraft den 19 oktober. Eskilstunabor, föreningar och näringsliv men flera har genom

sina förslag och synpunkter varit med och format planen.

Till översiktsplanen hör planstrategi, digitalt kartverktyg och en hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning.* Planstrategi och kartverktyg är indelat i olika tematiska områden. I dessa teman görs beskrivningar av kommunens förhållningssätt i olika frågor genom ställningstaganden. I kartverktyget finns även faktaunderlag som är underlagskartor med planeringsförutsättningar. De ingår inte formellt i översiktsplanen utan kan uppdateras successivt.

Materialet kan läsas i sin helhet men ska även kunna läsas i delar.

Översiktsplan 2030

Översiktsplanens innehåll finns tillgängligt i olika former:

Webb

Eskilstunas översiktsplan finns i sin helhet via Stadsutvecklingswebben på eskilstuna.se/framtid

- Koppling text- karta
- Olika zoomnivåer
- Delningsbar
- Sökbar (ctrl + F)
- Navigeringsbar
- Innehåller attributdata (information om enskilda objekt i karta)
- Metadata (data om data)
- Uppdaterat faktaunderlag (planeringsförutsättningar)

Ta gärna del av guide i kartverktyget:

<https://www.youtube.com/watch?v=1xf7E6xdyUg>

Klick- och sökbara pdf:er

Eskilstunas översiktsplan finns som klick- och sökbara tematiska pdf:er med länkar till digitala kartor

- Sökbara pdf:er
- Klickbara länkar i pdf:er
- Delningsbar som pdf och digital karta
- Manuell koppling mellan pdf och digitalt kartverktyg
- Uppdaterat faktaunderlag (planeringsförutsättningar)

Kartsamling

Samtliga kartlager i översiktsplanen finns tematiskt indelade

- Kommun översikt
- Fast zoomnivå
- Ögonblicksbild vid tidpunkt för antagande;
 - Ej uppdatering av faktaunderlag (planeringsförutsättningar)
 - Ej attributdata (information om enskilda objekt i karta)

Översiktsplanens delar

Översiktsplan 2030 består av följande 11 delar och en Hållbarhetsbedömning. Varje del presenteras i en separat pdf. Dessa pdf:er finns länkade nedan.

Del 1 Utgångspunkter

Del 2 Framtidens Eskilstuna

Del 3 Bostäder

Del 4 Samhällsservice

Del 5 Näringsliv

Del 6 Teknisk försörjning

Del 7 Transporter

Del 8 Grön- och blåstruktur

Del 9 Arkitektur och kulturmiljö

Del 10 Riksintressen, miljö och risk

Del 11 Genomförande

Hållbarhetsbedömning

Digitalisering driver förändring

År 2030 är Eskilstuna en universitetsstad och här vi lär genom hela livet, från förskola till yrkesutbildningar och akademiska studier. Förskola, skola och äldreomsorg är rustad för att möta fler barn och elever samt en större andel åldrande. Vi värnar och utvecklar skolans inne- och utemiljöer. Vi stimulerar förebyggande hälsovård genom närhet till lek, motion och vardagliga förflyttningar till fots eller cykel. Sjukvården ges plats för framtida expansion. Digitalisering genomsyrar all samhällsservice och driver förändring i hur och var vi tar del av skola och omsorg. Vår idrotts- och kulturstad har ett starkt föreningsliv samt nöjen och evenemang som berikar oss Eskilstunabor och lockar besökare nationellt och internationellt.

Innehåll

Utblick 2050

Samhällsservice 2030

Ställningstaganden - Samhällsservice

Vård och omsorg

Utbildning

Lokalisering och lokalförsörjning

Kultur

Kartsamling

Utblick 2050

Vi lever allt längre. År 2050 väntas var fjärde invånare vara äldre än 65 år. Å andra sidan förbättras hälsan hos dem av oss som är äldre. Många 70-åringar kommer vara lika alerta fysiskt som deras mor- och farföräldrar var vid 50 års ålder. Många sjukdomar har skjutits fram minst 15 år. Den längre livslängden och den växande andelen äldre i befolkningen gör att samhället har behövt anpassas. Nya former av stöd och omsorg har utvecklats, för att ge livskvalitet, trygghet och ett självständigt liv upp i åldrarna.

Ny teknik och artificiell intelligens har förändrat framtidens vård och omsorg. Antalet hembesök och hemsjukvård med tekniska lösningar har ökat ytterligare, och ersatt en del fysiska besök. På så sätt har vården blivit mer tillgänglig, samtidigt som behovet av andra mötesytor i samhället ökat.

Utvecklingen till 2050 påverkar hur vi planerar för samhällsservice, men medför också av att allt större vikt behöver läggas vid hälsovård istället för sjukvård. Den fysiska miljön behöver stärka friskfaktorer, som motion och sociala kontakter.

Även inom utbildningsområdet pågår en snabb utveckling i användning av digitala läromedel och digitala metoder i undervisningen. År 2050 har platsobundenheten ökat, vilket ger bättre förutsättningar för samverkan mellan lärosäten baserat på individens val. Tillsammans med böcker och traditionella läromedel, utepedagogik, rörelse, kultur och praktiska ämnen utvecklas hela tiden nya sätt att ge varje elev en egen väg mot kunskap. Kunskapskluster är viktiga för ett innovativt näringsliv.

Samhällsservice 2030

Som en del i den strategiska miljöbedömningen har en [utbyggnadsanalys](#) genomförts. Analysen har genomförts i GIS och bygger på sammanvägningar av olika intressen som påverkar möjligheten att bygga bostäder. Utbyggnadsanalysen har i ÖP-processen lyft frågor kring hur olika intressen ska prioriteras. Analysen resulterar i geografiskt avgränsade utbyggnadsytor, tomter, med en viss volym bostäder. Analysen visar att det finns utrymme för 22 000 bostäder inom de planeringsområden för bostäder som pekats ut i planen. Dessutom identifieras ytterligare utrymme för 23 000 bostäder, även dessa inom översiktsplanens bebyggelsestruktur. Utbyggnadsanalysen visar alltså att översiktsplanen med råge möjliggör för de 15 000 bostäder som planen tar höjd för.

Samhällsservice är viktig för individens livskvalitet, men också för hela samhällssystemets funktion och för gemenskapen i samhället. Skola, förskola, äldreomsorg, sjukhus och bibliotek är exempel på samhällsservice, det vill säga samhällsfinansierad service. Samhällsservicen är platser där människor möts, och bidrar på så sätt till trygghet och attraktivitet. För att lyfta denna betydelse av samhällsservice kallar man det ibland för den sociala infrastrukturen. Även anläggningar för rekreation och fritid är en del av den sociala infrastrukturen, men behandlas främst under avsnittet [Grönstruktur - Rekreation och friluftsliv](#).

I takt med att befolkningen ökar, och ändrar sammansättning, så ökar behovet av till exempel förskolor, skolor, sjukvård, idrottsanläggningar och kulturskola. Prognoser för befolkningsutvecklingen visar att det mellan 2019 och 2030 behövs minst 14 förskolor, 4 grundskolor, 2 gymnasium, 4 vård- och omsorgsboenden och 12 LSS-boenden. Beroende på utbyggnadstakt och inflyttning kan behoven ändras.

Översiktsplanens planeringsmässiga höjd innebär ett större behov. I figuren till höger visas exempel på vilken efterfrågan på samhällsservice som 15 000 tillkommande bostäder kan innebära.

För andra former av samhällsservice växer inte behovet linjärt med antalet människor, utan sker mer stegvis. I Eskilstuna kommun sker redan i dag utbyggnad av Mälarsjukhuset och Mälardalens högskola och utredning pågår för ny brandstation och ett kongress- och kulturhus. En ökande befolkning innebär i dessa fall inget direkt ökat behov. Istället innebär fler invånare att fler kan använda och finansiera dessa satsningar.

Prognos antal äldre

Statistiska centralbyråns prognosframskrivning för Eskilstuna (inklusive Torshälla) visar att gruppen som är 80 år och äldre kommer att växa från 5 196 personer 2018 till 10 307 personer 2050, med den största relativa tillväxten under perioden 2022 till 2030. Prognosen för Torshälla sträcker sig till 2030 och visar att antalet personer 80 år och äldre kommer att växa från 582 under 2018 till 932 år 2030.

Ny brandstation

Eskilstuna kommuns huvudbrandstation ligger centralt placerad på Sundbyvägen i Eskilstuna stad. Mindre brandstationer finns också i Torshälla, Västermo, Årla och Näshulta (frivilligt räddningsvårn).

På grund av flera barriärer i staden, främst ån och järnvägen, kan tiden från larm till räddningstjänsten bli längre i de södra delarna av kommunen. För att komma tillrätta med detta planeras en ny brandstation byggas under planperioden. Ett utredningsområde finns mellan Mesta och Vilsta i södra Eskilstuna ([se karta](#))

Ställningstaganden - Samhällsservice

- Säkra att det till 2030 finna beredskap för minst 14 förskolor, 4 grundskolor, 2 gymnasium, 4 vård- och omsorgsboenden och 12 LSS-boenden och en ny brandstation. I den långsiktiga planeringen behöver höjd tas för ett större behov, utifrån översiktsplanens planeringsmässiga höjd på 15 000 bostäder.
- Säkra att Mälarsjukhuset ges möjlighet till framtida tillväxt, och utvecklas till att bli universitetssjukhus.
- Ta tillvara på vårdcentralers potential som mötesplats för en stadsdel, ort eller bygd tas tillvara genom en central lokalisering, tillsammans med andra lokala funktioner.
- Sträva efter tillkomsten av olika former av bostäder för äldre, både i form av anpassade bostäder, vård- och omsorgsboende (äldreboende) och mellan-ting där emellan.
- Sträva efter god tillgänglighet med kollektivtrafik vid lokalisering av äldreboende och LSS-boende.
- Säkra att äldreboenden och LSS-boende skyddas från höga sommartemperaturer, till exempel genom att undvika direkt solinstrålning och genom vegetation på fastighetsmark och i närområdet.
- Sträva efter samnyttjande av utbildningslokaler och dess yttre miljöer över dygnet och året. Vid nybyggnation eller större ombyggnation av kommunala lokaler ska dessa planeras så att medborgarnas och föreningarnas möjlighet att nyttja dem efter kommunal verksamhetstid förenklas.
- Sträva efter att välja platser som bidrar till integration, både etniskt och socioekonomiskt vid lokalisering av nya skolor och förskolor. Detta kan till exempel ske genom att lägga skolan mitt emellan ett område dominerat av flerbostadshus och ett område dominerat av småhus.
- Säkra att det i direkt anslutning till skolor och förskolor - i första hand på tomtmark - finns en tillräckligt stor och ändamålsenligt utformad yttre miljö för daglig lek och utevistelse, i enlighet med riktlinjer för skolors och förskolors utemiljöer. Tillgång på natur inom 200 meter ska eftersträvas. Se Riktlinje Förskola och skola
- Sträva efter att förskolor ligger inom gångavstånd från omgivande bostäder, med goda möjligheter för föräldrar att lämna och hämta sina barn till fots eller med cykel på ett trafiksäkert sätt. Förskolor kan också inrymmas på bottenvåningen av flervåningshus.
- Sträva efter att skolor ligger inom gång- och cykelavstånd från omgivande bostäder, samt i närheten av kollektivtrafik. Utemiljön utformas så att elever och personal har goda möjligheter att ta sig till och från skolan med gång och cykel på ett trafiksäkert sätt. Trafik ska inte ledas in i skolans närmiljö. Avlämningsplatser ska ligga på en bit från skolan.
- Ta hänsyn till att skolbyggnaden kan vara i flera plan för att spara markyta. Mindre grundskolor kan inrymmas på bottenvåningen av flervåningshus.
- Sträva efter att skolor i mindre tätorter värnas så långt som möjligt, eftersom de är viktiga för tätorterna och en levande landsbygd.
- Säkra att kommunen behåller de centralt belägna skolfastigheterna i kommunal ägo för framtida handlingsfrihet.
- Säkra att det finns tillgång till skuggiga platser vid planering av skolgårdar och förskolor för att begränsa exponering av värme och UV-strålning.
- Sträva efter att Mälardalens högskola blir universitet och ges utrymme att växa, och ingå i internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer
- Sträva efter att Kunskapsstråket utvecklas som ett attraktivt stråk som kopplar samman Nyfors med Munktellstaden.
- Sträva efter att samhällsservicens potential som mötesplats för en stadsdel, ort eller bygd tas tillvara genom en central lokalisering, tillsammans med andra lokala funktioner. I vissa fall kan den dock med fördel lokaliseras mellan två stadsdelar, för att ge en sammanbindande funktion. För att minska risken för skadegörelse bör lokalerna och dess omgivningar planeras så att närboende och förbipasserande har överblick.
- Säkra att det vid planläggning finns möjlighet att integrera olika slags samhällsservice i bostadshus där det är lämpligt. Även långsiktiga markbehov för befintliga och nya skolor, ska analyseras och, där så är lämpligt, undantas den marken från annan exploatering.
- Säkra att kommunala lokaler anpassas för många funktioner vid nybyggnation eller större ombyggnation. Flexibla lokaler och tillräckligt stora friytor gör det lättare att ställa om från exempelvis förskola till grundskola eller äldreboende.
- Säkra att Eskilstuna är en plats för kultur. Främjandet av kultur ska integreras i den fysiska planeringen. Den offentliga konsten ska vara modig, tankeväckande och möta människor i vardagen. Invånare ska ges utrymme att sätta avtryck i det offentliga rummet genom eget skapande. Gator, parker, vatten och torg ska användas i större utsträckning för kulturella uttryck. Kommunens alla platser för barn och unga ska främja flickors och pojkers kreativitet och deras vilja att själva utöva och ta del av kultur.
- Säkra att biblioteket är en kreativ och öppen arena där besökaren också kan vara medskapare. Offentliga rummet intill biblioteksverksamhet ska möjliggöra möten mellan människor från olika kulturer och bakgrunder och på så sätt främja inkludering och ett livslångt lärande. Vid översyn av bibliotekens infrastruktur ska geografisk placering utredas genom lokaliseringsprövning för att ge största möjliga tillgång till biblioteksverksamhet för kommunens invånare. Bibliotekens potential som mötesplats för en stadsdel, ort eller bygd tas tillvara genom en central lokalisering, tillsammans med andra lokala funktioner.
- Säkra att Kulturskolan finns både centralt i ändamålsenliga och välutrustade lokaler men även i stadsdelarna och på landsbygden i barnens direkta närhet.
- Ta tillvara på kulturella resurser genom hela stadsbyggnadsprocessen och i stads- och landsbygdsutvecklingsarbetet.

Styrdokument

Vård och omsorg

munen. Planeringen av vårdcentraler sköts av Region Södermanland, men vårdcentraler kan också etableras på privat initiativ utifrån affärsmässiga bedömningar.

Det är viktigt att vårdcentraler och annan hälso- och sjukvård placeras med god tillgång till kollektivtrafik så att kommunens medborgare har möjlighet att lätt uppsöka vården.

Barnhälsovården har under de senaste åren utvecklats, från att främst fokusera på vård vid sjukdom, mot ett alltmer folkhälsoinriktat och psykosocialt perspektiv. Det har lett till allt fler familjecentraler där mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med förebyggande verksamhet samlokaliseras. Idag finns fem familjecentraler i Eskilstuna: Familjecentralen Skiftinge, Fröslunda-Tomaskyrkan Familjecentral, Familjecentralen Torshälla, och Familjecentralen City, Årby Centrum.

Mälarsjukhuset

Mälarsjukhuset i Eskilstuna är länssjukhus i Södermanland och förutom att tillgodose vårdbehovet i norra länsdelen utgör sjukhuset en viktig regional arbetsplats. Sjukhuset samverkar kring både utbildning och forskning med bland annat Mälardalens Högskola, Uppsala Universitet och Eskilstuna kommun. Mälarsjukhuset och dess verksamheter kan därmed utgöra ett nav för utveckling av vårdrelaterade verksamheter tillsammans med näringslivet. Det är därför viktigt att tillsammans förutse och möjliggöra framtida behov av expansion.

Ett länssjukhus är i ständig ombyggnad och modernisering för att anpassas till den medicintekniska utvecklingen. Fram till 2023 pågår en större utbyggnad av

Mälarsjukhuset, då bland annat ett nytt akutsjukhus byggs. Det bedöms finnas möjligheter för framtida expansion i anslutning till sjukhusområdet och att pröva en högre bebyggelse runt omkring sjukhuset. Se mer i [kartan för höga hus](#).

Närsjukvård

Det finns åtta vårdcentraler i Eskilstuna, och Torshälla. Då det nyss har etablerats en ny vårdcentral i Eskilstuna (2019) finns inget närstående behov av nya etableringar. En befolkningstillväxt på cirka 25 000 personer och dessutom en särskild ökning i den befolkningsgrupp som har störst vårdbehov, krävs beredskap för utökad närsjukvård motsvarande 1–2 vårdcentraler i kom-

Hälsofrämjande fysisk planering

Utomhusmiljöns utformning möjliggör olika former av fysisk aktivitet. Det kan vara i form av lek, motion, friluftsliv och vardagliga förflyttningar. En aktiv livsstil enligt Världshälsoorganisationens rekommendationer innebär 20–50 procents lägre risk att drabbas av sjukdomar så som cancer, diabetes, depression och Alzheimers. Enligt en svensk beräkning kostar konsekvenserna av en stillasittande livsstil årligen det svenska samhället minst sex miljarder kronor.

En medvetenhet om att den fysiska miljön påverkar folkhälsan är en grundförutsättning för en hälsofrämjande planering. "Walkability", som ungefär kan översättas till "promenadvänlighet", är ett begrepp som används i forskningen för att studera hur den fysiska utformningen uppmuntrar fysisk aktivitet.

En tät och varierad miljö, med korta avstånd till viktiga destinationer, innebär en stödande miljö för ett aktivt liv. Människor som bor i samhällen med hög täthet promenerar mer till utbud och service. De väger mindre och har lägre risk för att bli överviktiga eller att utveckla högt blodtryck än människor som bor i utglesade områden.

Det finns idag skillnader i förväntad medellivslängd mellan kvinnor och män men även geografiska skillnader, inom kommunen och mellan kommuner. Fysisk planering kan främja en hållbar social utveckling inklusive minskade hälsoskillnader. Promenader förbättrar inte bara hälsan, de främjar socialt kapital och gör människor mer benägna att känna sina grannar, att lita på människor i området och att engagera sig politiskt och socialt.

Äldre och personer med vårdbehov

Antalet äldre ökar kraftigt under planperioden. Även om vi samtidigt är friska allt högre upp i åldrarna, så kommer gruppen ensamboende äldre eller äldre som av annat skäl har större omvårdnadsbehov från det offentliga öka. Inom kommunen bedöms ett kommande underskott på särskilda boendeformer för äldre. För äldre och andra personer med vårdbehov finns tretton vård- och omsorgsboenden (äldreboende) i Eskilstuna av olika storlek och standard, varav ett i Torshälla.

Vid planering av vård och omsorgsboende så eftersträvas lokaliseringar som gör att man som äldre i så stor utsträckning som möjligt kan bo kvar i sitt närområde, och ha möjlighet att komma ut i en grön miljö.

Även antalet äldre som klarar sig själva och vill och kan bo kvar i ett eget boende men med olika typer av anpassningar, ökar. Det finns redan idag olika former av seniorboende, trygghetsboenden och på vissa håll i landet

även biståndsbedömda trygghetsboende, som i glidande skala överlappar glappet mellan en ordinär bostad och äldreboende.

Att möjliggöra för äldre att bo i eget boende är ett av målen för kommunens äldrepolitik, och för att uppnå det behöver fler former av mellanformer utvecklas och byggas. Särskilt på landsbygden finns det ett underskott. Några viktiga faktorer för denna typ av bostäder är tillgång till anpassad utemiljö, kommersiell service, kommunikationer, tillgång till social gemenskap, närhet till primärvård och hemtjänst. Även tillgång på bredband, kan vara en förutsättning för kvarboende i ett eget hem.

Det finns i Eskilstuna kommun 35 boenden med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Även för denna grupp finns behov av ytterligare bostäder med särskild service till 2030. Gruppboendena bör vara lokaliserade i bostadsområden med tillgång till goda kommunikationer och kommersiell service. Behoven är individuella men många personer önskar bo centralt i staden.

I ett varmare klimat ökar temperaturen, och vi får fler värmeböljor. Extrem värme är farligt för alla, men äldre personer och psykiskt eller kroniskt sjuka personer är speciellt sårbara, och kan i värsta fall dö av värmen. Äldre personer är känsligare än yngre, eftersom de har en sämre temperaturreglering och nedsatt förmåga att känna törst. Dessutom har de oftare kroniska sjukdomar som kan ytterligare förstärka värmekänsligheten.

För att undvika höga temperaturer inomhus vid värmeböljor behöver boenden för äldre eller andra riskgrupper placeras så att direkta solstrålning undviks. Boendena behöver även ha träd och andra växter i sin närhet eftersom vegetation sänker temperaturen genom att ge skugga och högre luftfuktighet. En grön utemiljö främjar även möjligheterna till för rörelse och motion utomhus, vilket ger grönskan dubbla funktioner. Kartan visar befintliga vård- och omsorgsfunktioner, samt planeringsområde för samhällsservice.

[Karta för vård och omsorg](#)

Läs mer om det framtida behovet vård och omsorgsboende ovan, under rubriken [Behov av samhällsservice](#).

Läs mer om planering för vård- och omsorgsboende nedan under rubriken [Lokalisering och lokalförskötning](#)

Läs mer om samband mellan grönska och lokal-klimat i avsnittet [Grönstruktur](#) och om klimatanpassning i avsnittet [Riksintresse, miljö och risk – Klimatrelaterade risker](#).

Utbildning

Förskola och skola

Alla barn kommer till skolan med olika förutsättningar. Under skolans första år lägger de grunden för lärande och utveckling i resten av livet. En likvärdig skola, där elever möter barn från olika samhällsgrupper är både viktigt för kvalitet och inläring.

Behovet av förskola och skola följer årskullarnas storlek, och kan därmed förändras relativt snabbt. För att få ett gott nyttjande av gjorda investeringar eftersträvas lokaler som är så flexibla som möjligt, så att användning kan skifta. Det är också en fördel om lokaler kan samnyttjas, så att till exempel idrottssalar, matsalar eller aulor kan användas av föreningslivet. För att idrottssalar ska kunna samnyttjas med föreningslivet behöver de vara ha en viss minsta storlek.

Skolans lokalisering spelar stor roll för de yngre grundskoleeleverna, där till exempel närhet till hemmet är viktigt, medan det inte spelar lika stor roll för elever i de äldre grundskoleåldrarna. Det fria skolvalet tillsammans med etablering av fristående skolor påverkar elevunderlaget för varje skola, och hur nya skolor lokaliseras. Med fristående förskola menas en verksamhet som inte är kommunal utan drivs av en privat anordnare som till exempel ett bolag eller en förening.

Flickor och pojkar har rätt till en god utemiljö. Särskilt för yngre barn är tillräckliga lekytor vid förskolor och skolor mycket viktigt för hälsa, lärande och utveckling. Möjligheten att ha en stor gård ser olika ut på olika platser, och

därför kan behovet tillgodoses på olika sätt, till exempel genom samnyttjande med andra gröna ytor eller trafiksäker tillgänglighet till annat grönområde. Skolbyggnaden kan vara i flera plan för att spara markyta.

Grundskoleelever och gymnasieelever måste kunna ta sig till skolan på egen hand på ett trafiksäkert sätt. Förutom säkra cykelvägar är det för dessa elever även viktigt med mycket god tillgänglighet med kollektivtrafik.

För att minska trafiken i närheten av skolan behöver eventuella avlämningsplatser för barn som blir avlämnade med bil ligga på avstånd, med en trafiksäker gångväg till skolan. Cykelparkeringar ska vara av god kvalitet för att uppmuntra cykling. Det är viktigt både för elevernas hälsa och prestation, men också för att minska belastningen på kollektivtrafiken i rusningstrafik.

Läs mer om planering för en god utemiljö i närheten av skolor och förskolor, kopplade till barns lek i avsnittet [Grönstruktur – rekreation och friluftsliv](#).

Läs mer om vikten av träd och skugga i avsnittet [Grönstruktur – Trädets roll i planeringen](#).

Förskola och skola i Eskilstuna kommun

Förskolan är den första skolformen. Den vänder sig till barn från ett års ålder och fram till barnet börjar förskoleklass vid sex års ålder. Eskilstuna har drygt 50 kommunala förskolor spridda över hela kommunen. Det finns även ett 20-tal fristående förskolor och pedagogisk omsorg i kommunen

Grundskolan är en tioårig skolform för barn i åldern 6–16 år, och består av fyra olika skolformer, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem. I Eskilstuna finns 27 kommunala grundskolor som drivs av kommunen och fem fristående grundskolor.

Till gymnasieutbildningen räknas gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I Eskilstuna finns (2021) fyra kommunala gymnasieskolor och fyra fristående gymnasieskolor.

Till gymnasieutbildningen räknas gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I Eskilstuna finns tre kommunala gymnasieskolor och beslut att bygga en fjärde, samt fyra fristående gymnasieskolor.

Högre utbildning

Mälardalens högskola blir universitet

Mälardalens högskola är en av Sveriges största högskolor och har 16 000 studenter som i Västerås och Eskilstuna läser kurser och program inom ekonomi, hälsa, teknik och utbildning. Högskolan har nära samarbete med näringsliv och offentlig sektor. Det finns också en yrkeshögskola som ger utbildningar i framtida bristyrken, och som därmed är mycket viktig för näringsliv och samhälle.

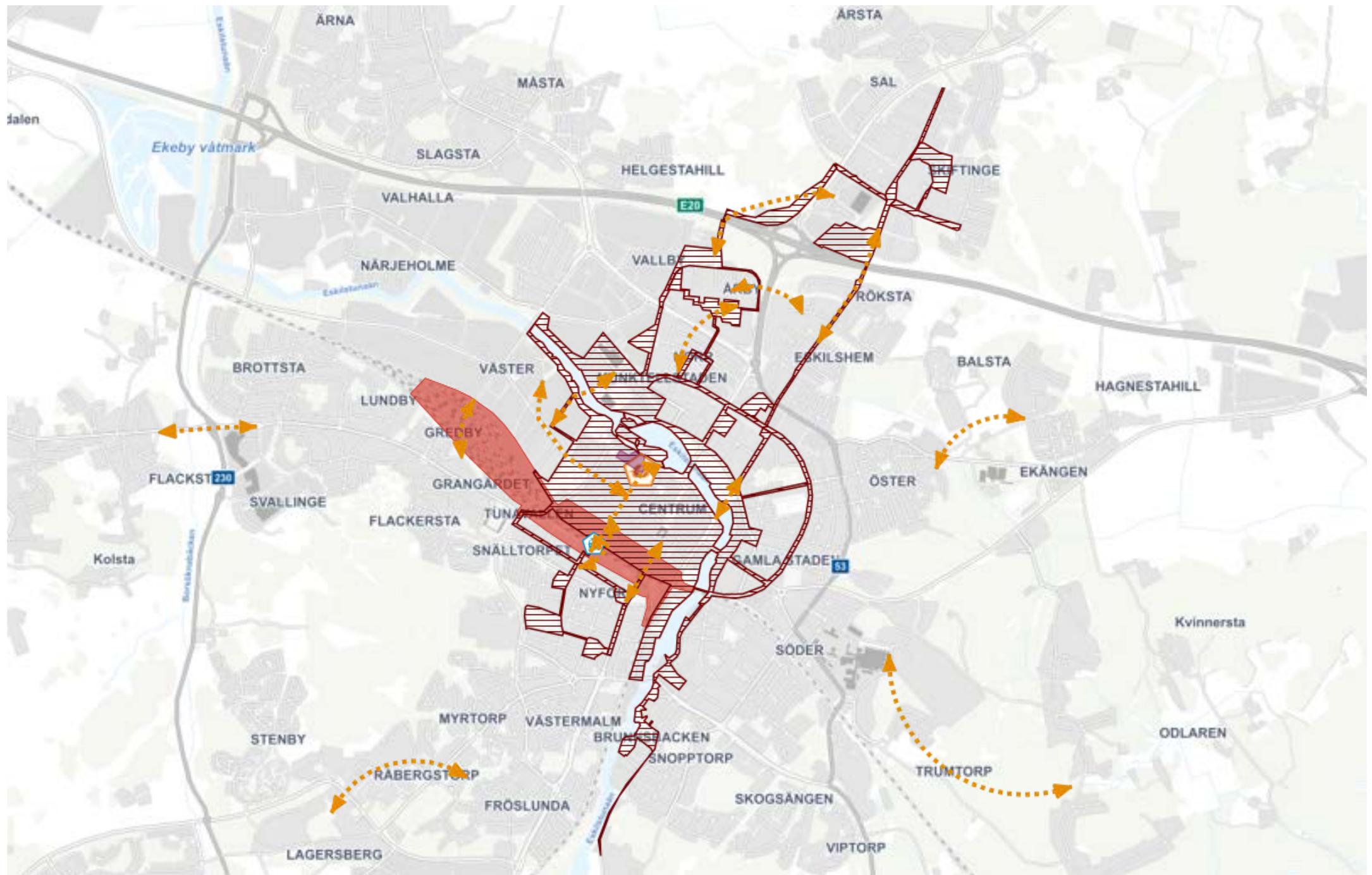
Mälardalens högskola har en central placering i Eskilstuna och en central roll i utvecklingen till en modern, kunskapsbaserad stad. Den bidrar till att många unga söker sig till Eskilstuna, vilket både skapar förutsättningar och ställer vissa krav på stadsbyggandet.

På Mälardalens högskola bedrivs forskning inom alla utbildningsområden, varav forskningen inom framtidens energi och inbyggda system är internationellt framstående. Högskolans naturliga utveckling är mot att bli tekniskt universitet, vilket ska främjas i den fysiska planeringen. Ett viktigt mål är att främja samverkan kring satsningar för forskning, utbildning och strukturer för innovation.

År 2020 flyttade högskolan till nybyggda lokaler i Eskilstuna. Syftet med utvecklingen av nytt campus har varit att skapa en byggnad som med sin omgivning kan fungera som en mötesplats för studenter, invånare och besökare. MDH-platsen ska innehålla nödvändiga funktioner, erbjuda rekreativa kvaliteter, skapa närhet till ån samt innehålla öppna ytor för ett flexibelt användande.

Mälardalens högskola fungerar som en viktig länk och målpunkt i det fortsatta arbetet med Kunskapsstråket som kopplar samman Nyfors, resecentrum, Drottninggatan, högskolan, Strömsholmen och Munktelstaden.

KARTA MÄLARDALEN HÖGSKOLA BLIVANDE UNIVERSITET

I kartverket finns olika tematiska områden. I dessa teman görs beskrivningar av kommunens förhållningssätt i olika frågor genom ställningstaganden. Det finns även faktaunderlag som är underlagskartor med planeringsförutsättningar. De ingår inte formellt i översiktsplanen utan kan uppdateras successivt.

Lokalisering och lokalförsörjning

Lokalisering

Valet av plats för en ny skola, förskola eller äldreboende behöver ske med omsorg. Förutom verksamhets-specifika krav vägs möjligheten att genom placering bidra till ett levande lokalsamhälle. Det kan till exempel handla om att placera en skola centralt i en ort, eller som en sammanbindande funktion mellan stadsdelar. Se avsnitten *Vård och omsorg* och *Utbildning*.

Skolor, förskolor och äldreboende är en del av vardagslivet för en stor del av kommunens invånare. Man ska kunna gå i förskola/skola eller flytta till ett boende så nära sitt grannskap som möjligt. Därför eftersträvas en närhetsprincip vid lokaliseringen. Vid planering av nya områden för bostäder ska behovet av samhällsservice räknas in.

Alla Översiktsplanens planeringsområden för bostäder och blandad bebyggelse kan även rymma samhällsservice av olika slag. För att få en god överblick över behovet görs lokaliseringen lämpligen i skedet för strategisk plan, om en sådan är aktuell. Annars behöver behovet bedömas i varje enskild detaljplan. Läs mer om planering för bostäder och strategisk planering under avsnittet *Bostäder*

Successiv komplettering och förtätning gör det mer utmanande att ta höjd för ett kommande behov av samhällsservice, eftersom behovet uppstår gradvis. Utan långsiktig planering för var framtida samhällsservice ska ligga så riskerar lämpliga ytor att byggas bort.

Översiktsplanens planeringsområde för samhällsservice är ett underlag för detaljplanering (*se digital karta*) som ska säkra ytor för samhällsservice i strategiska lägen.

Utredningsområde för samhällsservice innebär att platsen enligt prövning i lokaliseringsutredningen kan vara lämplig för samhällsservice, men att den ska vägas mot behov och mot andra möjliga platser. Utbyggnadsområde för samhällsservice innebär att detaljplanering pågår (planuppdrag har lämnats) som innefattar samhällsservice.

De utpekade ytorna är resultatet av en lokaliseringsstudie, som tar höjd för behovet utifrån prognostiserad befolkningsutveckling till 2030. Områden som är aktuella för strategisk planering, så som Odlaren eller serviceorterna, har inte studerats.

Översiktsplanens utredningsområde för samhällsservice är en ögonblicksbild för 2020. Lokaliseringsprocessen¹ behöver vara rullande, och kopplad både till aktuella utbyggnadsprojekt och en rullande lokalförsörjningsprocess², och för att på ett flexibelt sätt svara mot aktuellt behov på kort och lång sikt.

Lokalförsörjning

För att på ett bra sätt möta den demografiska utmaningen, det vill säga ett ökat behov av samhällsservice samtidigt som relativt sett färre personer i arbetsför ålder kan finansiera den, behöver kommunen planera för funktionsella och verksamhetsanpassade lokaler på ett långsiktigt, ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt.

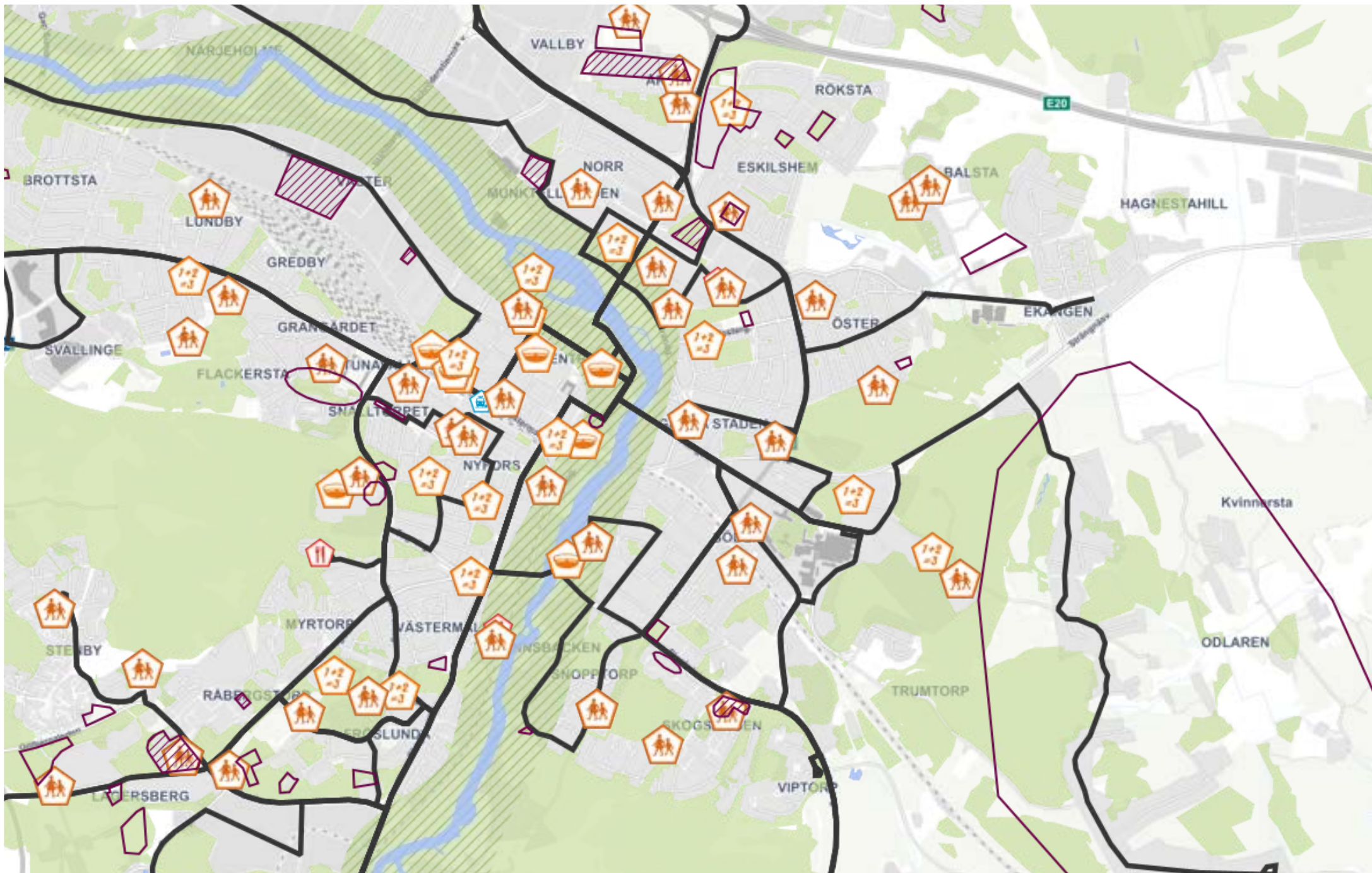
Planeringen måste både vara långsiktig och ge utrymme för flexibilitet. Hänsyn behöver också tas till ökade inslag av privata utförare.

Lokalförsörjningen kräver god samverkan inom kommunkoncernen i syfte att samordna och prioritera mellan olika önskemål och lokalbehov. Samplaneringen ska ske med tanke på som präglas av koncerttänkande, långsiktighet och hållbarhet.

En grundprincip är att kommunal verksamhet i första hand ska drivas i kommunkoncernens fastighetsbestånd. Extern förhyrning får endast ske i det fall lämpliga lokaler saknas inom kommunkoncernen eller att ombyggnation inte är ekonomiskt försvarbart.

1. Lokaliseringsprocessen är en del av den fysiska planeringen, som studerar möjliga platser för samhällsservice utifrån prognostiserat behov för att ge underlag för detaljplanering.

2. Lokalförsörjningsprocessen är en intern process på kommunen där statistiker, verksamhetsutövare med flera, gör en gemensam bedömning av behovet av samhällsservice.

LOKALISERING OCH LOKALFÖRSÖRJNING

I kartverktyget finns olika tematiska områden. I dessa teman görs beskrivningar av kommunens förhållningssätt i olika frågor genom ställningstaganden. Det finns även faktaunderlag som är underlagskartor med planeringsförutsättningar. De ingår inte formellt i översiktsplanen utan kan uppdateras successivt.

Kultur

Kulturens roll

Kulturrupplevelser kan ge nya perspektiv och utmaningar och därmed bidra till ett djupare livsinnehåll och en känsla av sammanhang. Kultur kan fungera som en viktig friskvårdsfaktor i olika slag av hälsofrämjande arbete.

Kulturen en avgörande brygga mellan människor med olika bakgrund. Kulturen och vårt kulturarv kan föra oss närmare varandra i ett samhälle som skapar förståelse för och ger vägledning i hur vår demokrati fungerar. Kulturens betydelse för det fria ordet och det offentliga samtalet kan inte nog understrykas. Kulturen har en betydande roll i en hållbar samhällsutveckling och är därför en strategiskt viktig fråga för hela kommunen.

Kulturen är också viktig för att skapa attraktivitet och bidra till lokal trivsel och besöksnäring, vilket beskrivs närmare i avsnittet [Näringsliv Turism- och besöksnäring](#).

Det fria kulturlivet, kulturinstitutioner och stadens egna kulturverksamheter skapar sammantaget det vi kallar stadens kulturliv. Det finns ett brett kulturutbud i Eskilstuna, med museer, teatrar, konstlokaler, bibliotek, kulturskola med mera.

Kulturella resurser

Kulturen tar inte bara plats på särskilt anordnade scener, utan sker också på andra platser. I skolor, bygdegårdar, nöjesetablissemang och utomhus. Även det offentliga rummet, med konst och arkitektur och ytor är en arena för kultur. Ett begrepp som lyfter fram hur kulturella perspektiv kan bidra i utvecklingen av staden och landsbygden är kulturplanering.

Med det menas att man i planeringen identifierar de egenskaper hos plats som ger den dess särart och gör den unik. Det kan handla om kulturarv, historia, fysiska

och immateriella värden och vilka människor den befolkas av människor av.

Genom att lyfta in kulturella perspektiv och koppla detta till samhällsplanering och samhällsutveckling tas platsers unika kvaliteter och själ tillvara. Större möjligheter skapas att möta utmaningar och forma dem till möjligheter för invånare, aktörer och besökare.

För att skapa attraktivitet och vara en kommun dit människor söker sig för arbete, utbildning och bostadsort behövs plats för kultur och kreativitet. Mötesplatser och kulturlokaler för både konstnärliga upplevelser och kulturproduktion i olika format viktiga för att skapa en levande och attraktiv kommun. Dessa bör finnas både centralt, i stadsdelar och på landsbygden.

I aktuell [Kulturpolitisk plan för Eskilstuna kommun-koncern](#), samt [Biblioteksplan för Eskilstuna kommun](#) finns fler riktlinjer och mål för utvecklingen av kulturen i Eskilstunas offentliga rum och lokaler.

Här nedan beskrivs några viktiga funktioner för samhällsfinansierad kultur.

Den offentliga konsten

Eskilstunas invånare ska få uppleva och möta konst i sin vardag, såväl i centrum som i alla stadsdelar och på landsbygden. Konsten ska vara en självklar del i utformandet av stadens offentliga rum och ska bidra till att skapa mötesplatser och rum för gemenskap i staden. Den offentliga konsten ska vara tillgänglig, skapa engagemang och delaktighet.

Utformning och konstnärlig gestaltning av det offentliga rummet, liksom platsens historia, är betydelsefull för platsens identitet. En stark identitet gör en plats intressant och attraktiv – såväl för invånarna som för besökare och turister. Kulturella resurser skapar stolthet hos invånarna.

Läs mer i [Eskilstuna kommuns Inriktning för den offentliga konsten](#).

Biblioteksverksamhet

Biblioteket är en demokratisk arena. Alla har rätt att vistas där, besökaren behöver inte göra eller prestera något. Inramningen är ideologiskt och religiöst neutral, framtoningen ickekommersiell. På så sätt är biblioteken unika platser. Genom att stärka människors bildning, delaktighet och engagemang i samhällsfrågor bidrar biblioteksverksamheten till en ökad folkhälsa.

Biblioteksverksamheten i Eskilstuna kommun är angelägen, tillgänglig och anpassad efter invånarnas behov med ett utbud av tjänster och aktiviteter som speglar dagens och framtidens Eskilstuna.

Invånare möter verksamheten på bibliotek, filialer, närbibliotek och mötesplatser men också i samhället – i stadsdelar, i föreningsverksamheten, på äldreboendet eller i shoppingcentret. Alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek.

Den mobila och mer flexibla verksamheten ska utvecklas genom till exempel pop up-bibliotek. Stadsbiblioteket är basen i biblioteksverksamheten. Stadsbiblioteket är en inspirerande och spännande plats för alla åldrar.

Läs mer i [Biblioteksplan för Eskilstuna kommun 2017–2021 – Med biblioteket växer individen](#)

Kulturskolan

Kulturskolan verkar för alla barns och ungas rätt till kultur oavsett var i kommunen eleven bor. Kulturskolan ska erbjuda en bred bas och öppenhet där alla ska känna sig välkomna att prova-på och att upptäcka ett intresse.

För att bedriva sin verksamhet behöver Kulturskolan finnas både centralt i ändamålsenliga och välutrustade lokaler men även ute i kommunens olika områden i barnens direkta närhet.

Kongress- och kulturhus

Det finns behov av ett kulturhus med inriktning på musik och scenkonst i Eskilstuna, och därför utreds lokaliseringar och samarbeten för ett centrumnära kongress- och kulturhus med plats för såväl stora evenemang och hotell, som kulturskola och eventuellt stadsbibliotek. Ett nytt kulturhus skulle bli den enda anläggningen i Sörmland som kan ta emot stora scenproduktioner. Kulturhuset kan tidigast stå färdigt från mitten fram till slutet av planperioden, mot 2027–2030.

- Vårdcentraler ÖP2030 rev 2018
- Sjukhus ÖP2030 rev 2018
- Restauranger äldreomsorg ÖP2030 rev 2018
- Öppna mötesplatser ÖP2030 rev 2018
- Högskola ÖP2030 rev 2018
- Gymnasium ÖP2030 rev 2018
- Särskolor ÖP2030 rev 2018
- Grundskolor ÖP2030 rev 2018
- Förskolor ÖP2030 rev 2018

